

**R.P. Leonardi Lessii E Societate Iesv Theologi. In D.
Thomam De Beatitudine. De Actibus Humanis. De
Incarnatione Verbi. De Sacramentis Et Censuris.
Prælectiones Theologicae Posthumæ**

Lessius, Leonardus

Lovanii, 1645

Art. 1. Vtrum unio Verbi Incarnati fuerit facta in natura, id est, Vtrum ex
unione Verbi, & humanæ naturæ resultauerit aut constituta fuerit una
natura.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72898](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72898)

rimi præcones antecederent, qui cum varijs signis, oraculis, & ceremonijs, mentibus hominum repræsentarent: tum, vt ardentius ab illis desideraretur & susciperetur; tum, vt firmitus postea teneretur. Ita D. August. tract. 31. in Iohannem. Secundò, non erat conueniens ratione diuinæ iustitiæ, quæ postulabat vt Deus ostenderet, quantum sibi peccatum Adæ displiceret. Sicut enim vno homine peccante Deus interdum diu illi irascitur, vt illi grauitatem peccati ostendat; ita etiam peccante in Adamo toto humano genere, vt Deus ostenderet quantum displiceret peccatù, se diu toti humano generi iratum ostendit. Ita D. Bonauent in 3. dist. 1. art. 2. q. vlt. Tertio; Ratione ipsorum hominum, quos oportebat disponi ad tantum Regem suscipiendum. Dispositi autem sunt dupliciter; primò directè, nempe per legem naturalem, Deinde per legem scriptam, ceremonias & prophetias. Secundò indirectè, per considerationem suæ imbecillitatis, dum viderunt se adminiculis prioribus non potuisse saluari: hoc enim occasio illis fuit ardentius Christum desiderandi. Ita Augst. lib. 19. contra Faustum cap. 7. & D. Leo serm. 3. de Epiphania. Et credibile est nisi sic homo dispositus fuisset, quòd non diu fidem & religionem tenuisset, præsertim in superbâ illâ & robustâ naturâ, qualis erat ab initio: vnde pauciores longè fuissent saluati. Quarto, Ratione naturalis ordinis humanæ naturæ accommodati, quæ requirit, vt successiuis incrementis in bonum promoveatur; Iuxta illud Apostoli 1. ad Corinth. 15. vers. 46: *Non prius quod spiritale est, sed quod animale.* Vnde primò tantum data est lex naturæ, deinde lex Moyfi, postea expressiores prophetiæ, tandem lex Euangelica. Ita Gregorius Nazianz. in sermone de Paschate. Et Theodoretus de curandis Græcorum affectibus:

ARTICVLVS VI.

Vtrum Incarnatio debuerit differri vsque ad finem mundi?

R Espondetur negatiuè. Probatur tribus coniecturis: Prima, quia Incarnatio est causa

salutis humanæ; causa autem non debet esse posterior, sed potius prior suis effectis; alioquin paucissimi fuissent saluati. Secunda, quia si tam diu fuisset dilata Incarnatio, Dei notitia & reuerentia, morumque honestas penitus intercidissent, & ita vix vlli Christum susceperissent. Tertia, quia conueniebat vt homines pluribus modis ad salutem promouerentur; nempe non tantum fide Christi futuri, sed etiam præsentis, & maxime præteriti: sic enim diuina virtus & sapientia magis declaratur.

Dices: Scripturæ docent Christum venturum in carne, nouissimis diebus. Isaia 2. vers. 2. *Erit in nouissimis diebus preparatus mons domus Domini, id est, Christus; super quem domus Domini, id est, Ecclesia ædificatur.* Idem habetur Michæ 4. Respondeo totum tempus gratiæ in Scripturis dicitur nouissimum, & nouissima ætas; quia nulla alia lex, aut sacerdotium, aut Sacramenta, cultusue Religionis debet succedere; sed hæc omnia vsque ad finem sæculi durabunt. Vnde ad Galat. 4. vers. 4. dicitur *Plenitudo temporis*, quia omnes prophetiæ in hoc sunt impletæ. Prioris ad Corinth. 10. vers. 12. vocatur, *Fines sæculorum.* 11. Ioan. 2. vers. 18. *Nouissima hora.* Matth. 20. vers. 6. *Vndevima hora*, iuxta expositiones Patrum. In hymno Ecclesiæ, *Vespera mundi*, & D. August. lib. 1. de Genesi contra Manichæos cap. 23. vocat *Senectutem mundi.* Alibi tamen, scilicet lib. 83. qq. q. 44. vocat *Mundi iuuentutem* propter fidei feruorem & gratiæ vigorem, vt exponit ipsemet lib. 1. Retract. cap. 26.

Ex dictis duobus articulis sequitur conuenienti tempore Christum venisse, nempe in medio peregrinationis humanæ. Sicut enim cor est in medio hominis, vt omnibus membris vitam impartiat; ita Christus, qui est veluti cor generis humani, debuit quodammodo esse in medio; vt & superiora & inferiora ab ipso vitam accipiant. Vnde Habacuc 3. vers. 2. *Domine opus tuum in medio annorum, vniifica illud.* Id est, excita, perice opus illud eximium nostræ redemptionis in medio annorum captiuitatis & peregrinationis nostræ.

QVÆSTIO SECVNDA.

De modo vnionis Verbi Incarnati.

In duodecim Articulos diuisa.

Postquam ostendit D. Thomas huius mysterij conuenientiam, necessitatem & finem præcipuum; incipit explicare eius naturam, maximè ex causis suis intrinsicis. In quauis autem re, quæ ex plurium vnione resultat, quatuor potissimum considerari possunt: Primò, quid sit illud quod ex vnione resultat. Secundò, qualis sit ipsa vnio: quæ duo hac questione secundâ explicantur, additis quibusdam de causâ eius meritoria. Tertio, considerantur res ipsæ quæ vniuntur, & ordo illarum; quod explicatur questione tertiâ, quartâ, quintâ, & sextâ. Quarto; proprietates quæ ex vnione consequuntur, à questione septimâ & deinceps.

ARTICVLVS I.

Vtrum vnio verbi Incarnati fuerit facta in natura? id est. Vtrum ex vnione Verbi & humana natura, resultauerit aut constituta fuerit vna natura?

R Espondeo Negatiuè. Hoc loco tractanda est prima controuersia contra Hæreticos de hoc mysterio.

D. V. B.

DVBIVM I.

Vtrum unio incarnationis facta fuerit per aliquam conuersionem alterius nature in alteram?

NOtandum, De hac re fuisse duos errores. Prior fuit Eutychetis Monachi Constantinop. circa annum Domini 450. qui vt refelleret Nestorium ponentem in Christo duas personas propter duas naturas; docuit Christum quidem esse ex duabus naturis, non tamen subsistere in duabus. Nam per ipsam assumptionem, ex duabus factam esse conuersionem diuinitatis in carnem; quia dicitur Ioan. 1. vers. 14. *Verbum caro factum est*, quasi in carnem spissatum. Vnde vltorius inferebat diuinitatem Christi esse natam; passam, mortuam; & Christi carnem esse alterius rationis, quam nostra sit. Patet hoc ex epistola Leonis 97. cap. 1. vbi manifestè dicit Eutychetem negasse veritatem carnis humanæ; & Dominum nostrum esse vnus naturæ, tanquam Verbi deitas ipsa se in carnem animamque couerterit, & concipi, nasci, crescere, crucifigi, mori voluerit. Idem multi antea docuerunt, vt patet ex Ambrosio lib. de Dominicâ Incarnat. Sacramento cap. 6. qui contra disputat; & nominatim Apollinaris teste Augustino hæresis 55. qui dicebat aliquid diuinitatis in carnem conuersum.

Secundus error est: Ex Verbo & carne factam vnâ naturam, per conuersionem carnis in diuinitatem; idque vel in principio Incarnationis, vel in Resurrectione. Refert Tertull. lib. de carne Christi. Theodoretus dialogo, *Inconfusus*. Et in Synodo Nicæna 2. actione 6. tom. 5. eiusdem Synodi. Tribuitur hic error Eusebio Cæsariensi. Eundem tenuit Gaspar Swencfeldius, vt refert Staphylus lib. de concordia Lutherano. Et videntur modo tenere omnes *Vbiq̃sæ* qui dicunt Christi carnem esse vbiq̃e.

Contra hos errores Dico Primò: Post Incarnationem permanit in Christo integra natura diuina, & integra natura humana. Est de fide.

Probatur ex Scripturis; Quia post Incarnationem Christus erat verus Deus. Ioan. 5. vers. 18. *Æqualem se, faciebat Deo*. Ioan. 8. v. 58. *Antequam Abraham sciret, ego sum*. Ioan. 10. v. 30. *Ego & Pater vnus sumus* &c. Idem erat verus homo. Ioan. 8. v. 40. *Quæritis me interficere, hominem qui veritatem dixi vobis*. Et passim vocatur *Filius hominis*, id est, homo; tribuunturque ei proprietates veri hominis; vt nasci, mori, cŕurire, sitire, fatigari, tristari, & similia: quæ si tantummodò in speciem facta sunt, tota Scriptura vel falsa est, vel incerta.

Probatur Secundò, Ioan. 3. vers. 13. Christus dicit: *Nemo ascendit in Cælum, nisi qui descendit de Cælo, filius hominis, qui est in Cælo*. Is qui loquitur, erat in domo Nicodemii; & filius hominis; & tamen dicit se esse in Cælo; atqui non secundum humanam naturam erat in cælo, nec descenderat è cælo; sed secundum diuinam. Nec secundum diuinam erat filius hominis, sed secundum humanam: ergo erat in illo vtraque natura.

Probatur Tertio, Ioan. 20. vers. 27. Cùm Dominus dixisset Thomæ: *Mitte manum tuam in latus meum* &c. Et Thomas illum vidisset, & tenuisset, exclamauit: vers. 28. *Dominus meus*, &

Deus meus: ergo erat in illo diuina natura quam confitebatur, & humana quam videbat & tangebat.

Quartò, Actorum 2. vers. 33. ait Petrus: *Dextera Dei exaltatus effudit donum hoc quod vos videtis & auditis*. Vbi, *Exaltari*, est nature humanæ; *Effundere Spiritum sanctum*, est nature diuinæ.

Quintò, Actor. 20. vers. 28. ait Paulus: *In quo posuit vos Spiritus sanctus regere Ecclesiã Dei, quam acquisiuit sanguine suo*: ergo ille Deus qui sanguinem fudit, habet duplicem naturam; diuinam à qua Deus, & humanam à qua sanguinem fudit.

Sextò, Ad Roman. 9. vers. 5. *Ex quibus (scilicet Patribus) est Christus secundum carnem, qui est Deus super omnia benedictus in secula*.

Septimò, Ad Philip. 2. vers. 6. *Qui cum in forma Dei esset, semetipsum exinaniuit formam serui accipientis*. Vbi Apostolus in Christo ponit duas formas: ergo sunt duæ naturæ.

Dico Secundò, hæc vnio nature diuinæ & humanæ, non fuit facta per conuersionem diuinitatis in carnem; aut carnis in diuinitatem. Est fide tenendum. Prior pars est contra Eutychetem & Apollinarem. Patet primò, ex Symbolo Athanasij recepto à totâ Ecclesiâ; *Non conuersione diuinitatis in Carnem, sed assumptione humanitatis in Deum*. Secundò, Quia diuinitas est immutabilis: ergo non potuit in carnem conuerti. Antecedens patet Malachiæ 3. vers. 6. *Ego Dominus & non mutor*. Iacob. 1. vers. 17. *Apud quem non est transmutatio*. Et prioris ad Timoth. 1. vers. 17. *Regi seculorum, immortalis, inuisibilis &c.* Et ibid. cap. 6. vers. 16. *Qui solus habet immortalitatem*.

Vbi aduerte, quidquid Deo in Scripturis tribuitur, intelligendum esse secundum supremam excellentiam; vt docet Dionys. cap. 1. de diuinis Nominibus, & cap. 3. Mysticæ Theologiæ. Quare huiusmodi locis significatur Deum excellentissimè, & secundum omnem penitus modum esse immutabilem.

Alterâ pars Prob. Primò; Nam conuersio carnis in diuinitatem, non potest fieri sine ipsius diuinitatis mutatione; siue conuersio fiat per transmutationem, quomodo alimentum conuertitur in corpus animantis, & elementa in corpus mixtum; quod concedit etiam Caietanus: siue fiat per modum transsubstantiationis, quamuis id neget Caietanus, existimans terminum transsubstantiationis, non debere mutari. Sed

Probatur contra Caietanum: Nam id in quod aliud conuertitur, necesse est vt sit terminus intrinsecus illius mutationis; ac proinde necesse est, vt requirat aliquam nouam dependentiam sui esse, vel aliquem nouum essendi modum; vt patet in mysterio Eucharistiæ; vbi corpus Christi, & nouam dependentiam, & nouum essendi modum acquirit. Et ratio est, quia alioqui nullus esset terminus *Ad quem* intrinsecus illius transmutationis, vt in Tract. de Eucharistia ostendetur.

Probatur Secundò, Quia si caro conuertetur in diuinitatem, humana natura non remaneret in Christo, sed diuina dumtaxat: quidquid enim conuertitur in aliud, siue per transmutationem, siue per transsubstantiationem, desinit esse; vt patet in alimento, quod conuertitur in corpus animantis; & in pane, qui in corpus Christi: & ita Christus iam non esset homo: quod etsi fateatur Swencfeldius maxime post Ascensionem; tamen

Error Eutychetis.

Apollinaris.

Error Eusebii.

In Christo est integra natura diuina & humana.

Refellitur Eutycheus.

Refellitur Vbiq̃sæ.

Refellitur Caietanus.

Humana natura semper mansit integra in Christo.

tamen est manifestè contra Scripturam. Act. 7. *Stephanus vidit Filium hominis stantem &c.* & cap. 17. *Statuit diem in quo indicabit orbem in Viro, id est, Christo homine.*

Eadem veritas probari potest ex multis Concilijs, quæ docent in Christo mansisse integrè & impermixtè duas naturas; & propter unionem, numquam illarum distinctionem esse sublatam. Concilium Chalcedonenſe expreſſè congregatū est contra hanc hæresin: Cū in eo Actione 1. recitaretur confessio Eutychetis; & Dioscori duas naturas ante Incarnationem, vnam tantum posse fuisse; omnes succellamarunt vna voce, *Anathema qui ita sentiunt.* Actione 5. in definitione fidei sic dicunt: *Conſitemur in nouissimis diebus, filium Dei vnicū, in duabus naturis inconfuse, incommutabiliter, indiuise, inseparabiliter cognoscendum, nunquam sublata differentia naturarum propter unionem.* Idem postea in multis alijs definitum. Estque hoc ipsum, vnum ex illis; quæ interrogatur Episcopus consecrandus: *Credis filium Dei Christum ex duabus naturis & in duabus naturis?* vt patet ex Carthaginensi 14. cap. 1. Vide Theodoretum in dialogo *Impatibilis*, vbi plurima testimonia Patrum colligit. Sed

Obijciunt Primò, Ioannis 1. dicitur: *Verbum caro factum est.* Qui modus loquendi significat transmutationem, vel conuersionem in carnem: vt patet ex simili Ioan. 2. *Aqua vinum factum est.*

Respondeo, Locutiones sunt accommodandæ rebus; vnde non semper hæc locutio significat conuersionem: vt enim persona existens dicatur aliquid fieri, non est necesse ipsam à suâ naturâ desciscere, & in aliud mutari; sed sufficit vt aliquid sibi acquirat nouo modo. Sic *Verbum* dicitur *factum caro*, quia illâ assumpsit, & sibi atrinxit in unionem hypostasis: sicuti Christus dicitur *factus Pontifex*, ad Hebr. 7. *Et factus pro nobis maledictus*, ad Gal. 3. *Accepisse formam serui*, ad Philip. 2. *Apprehendisse semen Abrahæ*, ad Hebr. 2. Ita respondet Theodoretus dialogo *Inmutabilis*, & alij Patres.

Obijciunt Secundò, In Concilio Chalcedon. Actione 1. recitata epistolâ Cyrilli Alexandrini ad Ioannem Antiochenum, Eulatius Episcopus Boritenſis dixit Cyrillum scripsisse non esse in Christo duas naturas intelligendas; sed vnam incarnatam.

Respondeo, Illa verba non reperiuntur in Cyrillo; & quidam Patres in Concilio affirmabant esse Eutychetis. Dicit tamen potest ea quæ in epistolâ istâ habentur, exponenda esse in eo sensu, quo valent contra Nestorium, quo scripta sunt: scilicet non esse duas naturas per se subsistentes, sed substantialiter vnitas, vt ibidem dicitur. Aliæ locutiones, quæ in eadem Epistolâ habentur, difficultatem non habent: vt quod natura verbi dicitur *Incarnata*, sensus enim est, carni vnita. Quomodo & caro à Patribus dicitur *Deificata*; id est, diuinitati vnita.

DVBIVM II.

Virum ex carne humanâ & naturâ diuinâ, potuerit fieri vna natura integra per compositionem?

Notandum est, quosdam hereticos ita sensisse, quasi diuina natura suppleret locum

animæ rationalis. Refert hoc Epiph. hæresi 69. de Arianis, & August. hæresi 55. de Apollinari.

Respondeo; Fieri nequit, vt ex vnione Verbi & carnis, constituta fuerit vna natura per modum compositionis. Probatum; quia ostensum est, in Christo esse completam hominis & Dei naturam: atqui ex duabus naturis perfectis, non potest fieri vna; alioqui omnes possent in vnam conſlari, quod maxime locum habet in naturâ diuinâ, quæ omnibus modis est completa. Secundo, Si conſlaretur ex carne & Verbo vna natura, hoc ideo fieret, quod Verbum suppleret locum animæ rationalis, vt volebant Ariani & Apollinaris: atqui Verbum non potest esse forma corporis; aut edere functiones illas vitales, quas anima rationalis edit: ergo &c. Tertio, Quia natura resultans ex hac vnione, esset communicabilis pluribus, ac proinde possent esse plures Christi, vt colligit Damasc. lib. 3. cap. 3. de fide orthodoxa. Antecedens patet; tum quia id in omni aliâ naturâ ex materiâ & formâ conſlatâ videmus; tum quia si natura diuina potest tamquam forma communicari carni & materiæ corporali; multo magis poterit pluribus indiuiduis.

Dices Athanas. in Symbolo ait: *Sicut anima rationalis & caro, vnus est homo: ita Deus & homo vnus est Christus:* atqui ibi est vnum per compositionem: ergo & hæc.

Respondeo; Hanc similitudinem non esse spectandam quoad omnia: Nam anima & corpus sunt partes essentielles incompletæ, habentes partiales subsistentias. Diuina autem & humana natura sunt completæ, habentes existentias perfectas & totales: & natura diuina habet etiam completam subsistentiam, humana autem in Christo nullam nec totalem nec partialem. Valet autem in eo, quod vtraque vnio sit substantialis; & per vtramque fiat, vt duæ naturæ existant in vnâ personâ: sicut enim ex vnione animæ & corporis consequitur, vt duæ naturæ existant in vnâ personâ; ita ex vnione humanæ naturæ cum diuinâ fit, vt illæ duæ naturæ existant in vnâ personâ Verbi. Denique Sicut corpus vnitur animæ, vt fit eius organum coniunctum; ita humanitas Verbo. Vide D. Thom. l. 4. contra Gentes cap. 41. Et Caietan. tom. 3. Opusculor. tract. 1. oratione. 2.

ARTICVLVS II.

Virum vnio Verbi Incarnati facta sit in personâ?

Respondetur: Vnio Incarnationis est facta in personâ Verbi, ipso præbente suam subsistentiam naturæ humanæ. Sensus est, natura diuina & humana per incarnationem sunt vnite in Verbi personâ præbente vtrique subsistentiâ. Vbi Notandum est, tripliciter aliqua posse vniri. Primò; essentialiter, cum ex vnitis resultat vna essentia; sic vnuntur forma & materia, genus & differentia. Secundò; Accidentaliter, vt accidens cum subiecto. Tertio; Hypostaticè, vt natura cum suo supposito; vel cum ratione hypostaticâ, quæ suppositum constituit: hæc vocatur vnio in personâ, seu in supposito; vel melius vnio hypostatica. Vnio partium integralium non est ad propositum.

D V B.

Concil.
Chalced.
contra Eutychet.

Quid sit
Verbum
carnem
fieri.

Verbum nõ
est forma
corporis.

Explicatur
quomodo
Deus &
homo, sit
vnus
Christus;
etas & totales:
& natura diuina
habet etiam
completam
subsistentiam
& humana
autem in
Christo
nullam nec
totalem nec
partialem.
Valet autem
in eo, quod
vtraque vnio
sit substantialis;
& per
vtramque fiat,
vt duæ naturæ
existant in
vnâ personâ
Verbi. Denique
Sicut corpus
vnitur animæ,
vt fit
eius organum
coniunctum;
ita humanitas
Verbo.